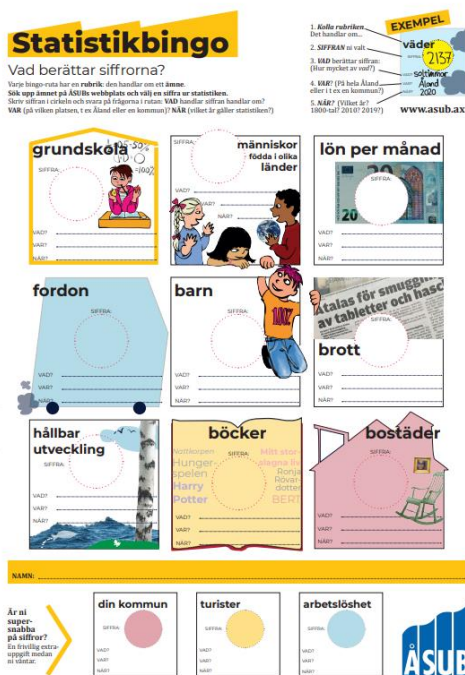

HITTA EN SIFFRA OM...! STATISTIKBINGO FRÅN ÅSUB

Lärarhandledning

Hej lärare!

ÅSUBs statistikbingo är ett sätt att visa eleverna vad statistik är, att presentera ÅSUB och att hjälpa eleverna hitta till vår webbplats och all kunskap om Åland som finns samlad där. Förmågan att hitta och urskilja trovärdiga källor blir allt viktigare i en värld som svämmar över av information. Med materialet vill vi på ÅSUB också bidra till att öka elevernas medvetenhet om goda källor. Vi tror att bingot tar en eller två lektioner, beroende på genomförande. Innehållsmässigt kan statistikbingot passa ihop med flera skolämnen.

MATERIALET BESTÅR AV TVÅ DELAR

- PowerPoint-presentation (där denna handledning även är ditt stödmanus): Vad är statistik, varför behöver vi den, vad är ÅSUB? Presentationen ligger på vår webbplats, både som Powerpoint och som PDF.
- Statistikbingo: spelplaner där eleverna i grupp söker upp information på vår webbplats eller i broschyren *Åland i siffror*. **Spelplanen printar ni själva ut, gärna i A3 format.** Broschyren kan beställas kostnadsfritt från ÅSUB på www.asub.ax/sv/publications/aland-siffror.

Materialet hittar ni på www.asub.ax/statistikbingo

TIPS INFÖR LEKTIONEN

- 1) Dela gärna in grupperna redan i början av lektionen.

2) Visa Powerpoint-presentationen och ge utrymme för frågor och diskussion.

Håll gärna en lekfull ton så uppgiften känns lättsam fast materialet på webbplatsen egentligen riktar sig till vuxna. Det viktiga är att pröva på!

3) Dags för bingo! Varje grupp har en egen spelplan och kan söka information i

ÅSUB:s broschyr ***Åland i siffror*** och på ÅSUB:s webbplats ***www.asub.ax***

Eleverna kan själva välja vilken rad som känns mest intressant och börja där.

Att "få en rad" är tänkt att motivera klassen under lektionens gång.

4) Gå igenom svaren tillsammans på valfritt sätt. Diskutera.

Powerpointpresentation: stödmanus med sökanvisningar

1. FÖRSTA SIDA

Tanken med materialet är att visa eleverna vad statistik är för något, och hur man kan söka fram den. Vi vill att eleverna ska veta att ÅSUB (Ålands statistik och utredningsbyrå) existerar och jobbar med att sammanställa egen statistik och fakta om Åland.

I dagens samhälle av "fake news" och rykten som sprids på sociala medier är det viktigt att öva källkritik och lära sig söka tillförlitlig information.

Statistik är viktigare och mer spännande än de flesta tänker sig. Det mesta går att beskriva med statistik. Statistiken är grunden för att bygga ett bra samhälle för barn och unga att växa upp i.

2. VAD KAN DET HÄR VARA?

Rubriken är en fråga!

Låt barnen gissa och fantisera vad den blå krumeluren kan föreställa.

3. VAD KAN DET HÄR VARA? MED TEXT OCH ILLUSTRATION

Förklara sedan ÅSUB:s logotyp och vad ÅSUB är och gör.

Loggan för ÅSUB, Ålands statistik- och utredningsbyrå kan faktiskt se ut som... varför inte en strand på Åland. Men meningen är att den ska se ut som en graf, ett sätt att visa statistik.

ÅSUB samlar in och visar statistik för Åland.

Statistiken görs här på Åland, på Ålandsvägen i Mariehamn.
Att det ska finnas statistik, vad som ska vara med och hur den ska göras, bestäms i en lag. Statistiken om Åland används förstås hemma på Åland.
Men ÅSUB skickar också statistik till FN, Norden och Helsingfors och sprider på så sätt kunskap om Åland ut i världen.

4. VAD ÄR STATISTIK?

Åland skall vara en bra plats att leva på. Här bor över 30 000 människor. Vi kan inte fråga alla hur de mår och vad de behöver. I stället samlar vi in data (information) om olika saker.

Hur mycket? Hur många? Finns det skillnader mellan olika grupper av människor? Är det annorlunda nu än förut? Varför? Vad vill vi förändra?

Några exempel: Hur många barn föddes förra året? Hur gamla blir vi? Hur bor vi – och var? Vad jobbar folk med? Hur mycket pengar tjänar vi? Hur många turister kommer till Åland? Hur många brott begås på Åland på ett år? Hur många soltimmar har Åland per månad?

Statistik = Livet i siffror (eller vad som helst beskrivet med siffror). Siffrorna hjälper oss beskriva Åland, till exempel människor och deras hälsa, hur mycket mat vi producerar, till exempel jordbruk och fiske, eller hur rent eller smutsigt havet är jämfört med förut.

5. HUR SER STATISTIK UT?

Statistik kan vara siffror i en tabell eller siffror i en text.
Bilder gör det lättare att förstå vad siffrorna berättar.

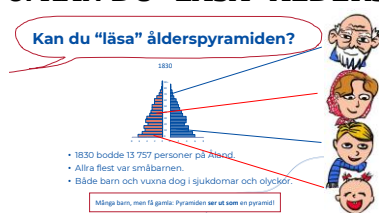
Linjediagram – visar hur något förändras över tid. Här visas antalet inresande till Åland 1960–2020.

Turisterna blir fler och fler: kurvan går uppåt. Kring 1995 finns en svacka: dåliga tider + Estonias förlisning. **Men 2020 dyker den ännu mer. Vad hände?**

Cirkeldiagram – visar andelen av något. Här visas hur ofta elever åk 6-9 idrottar på något sätt.

Ju större "tårtbit", desto större andel av gruppen. Vad är vanligast? Var finns du?

6. KAN DU "LÄSA" ÅLDERSPYRAMIDEN?

Stapeldiagram – Ju högre eller längre stapel, desto mer av något.

Röd färg: flickor, kvinnor

Blå färg: pojkar, män

Högst upp: de som är äldre än 90 år.

Längst ner: småbarnen, upp till fyra år.

1830 bodde 13 757 personer på Åland. Allra flest var småbarnen. Människor levde inte lika länge som idag. Både barn och vuxna dog i sjukdomar och olyckor. Arbetet var tungt för kroppen.
(I den här pyramiden finns kanske din mormorsmors farfarsfar...)

7. VAR FINNS DU I ÅLDERSPYRAMIDEN

2020 var vi 30 129 ålänningar! Vi får färre barn.
Vi har bättre mat och mediciner och människor lever längre.

8. VARFÖR ÄR STATISTIK SÅ VIKTIGT?

Statistik handlar om att samla kunskap: livet och världen i siffror.
Och att sedan bearbeta informationen, jämföra och presentera den:
Så här ser det ut på Åland idag!

Kunskapen används för att bygga och utveckla Åland för framtiden.

Statistik är en jätteviktig del i en demokrati! Det finns länder där man inte ens kan räkna människorna. Hur vet man då hur många som bor där?
Hur vet man att valen blir rättvisa? Eller att alla barn får gå i skolan? Vart går de pengar folket betalar i skatt?

Siffrorna är en hjälp för dem som bestämmer: Var behövs säkrare vägar? Vilka ämnen väljer eleverna i högstadiet? Är lönerna rättvisa? Hur mår Östersjön? Siffrorna visar också om vi har gjort rätt saker: Hur går det för eleverna i grundskolan? Blir människor friskare eller sjukare? Blir det färre olyckor med säkrare vägar? Blir havet renare?

Vi kan inte fatta beslut inför framtiden om vi inte vet var vi står nu.

9. VAD ÄR BRA STATISTIK?

En bild på ålderspyramiden 2020 igen. Det föds inte så många barn. Men blir det bra statistik om det skulle finnas en kung som sa så här?

Bra statistik är för det första relevant: Vad är viktigt att veta?

Den är också: Noggrann. Lätt att hitta och använda. Tydligt och lätt att förstå.

Den ska ha tydliga rubriker så man förstår och kan tolka det man ser.

Bra statistik är opartisk: Den får inte påverkas av utomstående.

Bra statistik skyddar uppgifter om enskilda personer, och visar helheten.

Källorna ska vara pålitliga.

Statistik kan tolkas fel om man bara visar en del av sanningen.

Exempel:

- Att visa antalet kvinnliga chefer eller brottslingar utan att visa de manliga (de kan verka många om man inte ser att männen är mycket fler).

- Att bara visa en liten bit av en tidsaxel (till exempel när turisterna inte kunde resa till Åland pga coronapandemin 2020: utlyft ur den längre trenden ser kurvan 2020 ut som om det går åt skogen för hela turismen.)

10. NU ÄR DET ER TUR!

Varje dag nås vi av stora mängder information, och det är inte alltid lätt att veta vad som är sant. Därför är det viktigt att veta hur man kan söka fakta i trovärdiga källor.

I det här materialet får eleverna öva på det. Så här går det till:

Varje bingoruta handlar om ett ämne. Sök upp ämnet på ÅSUB:s webbplats eller i broschyren *Åland i siffror* och välj en siffra ur statistiken.

Fyll i rutan.

11. HITTA EN SIFFRA OM...

Vad berättar siffrorna?

- 1) Kolla **rubriken**! Varje bingoruta handlar om ett ämne. Sök upp ämnet ni valt och välj en siffra ur statistiken.
- 2) Skriv **SIFFRAN** i cirkeln och fyll sedan i:
- 3) **VAD** handlar siffran om (t.ex. barn i skolan, utlånade böcker)?
- 4) **VAR?** Vilken är **platsen** (t.ex. Åland eller en kommun)?
- 5) **NÄR?** eller **vilket årtal** gäller statistiken?

EXEMPEL

1. Kolla rubriken... Det handlar om... **väder**

2. **SIFFRAN** ni valt **2137**

3. **VAD** berättar siffran: (Hur mycket av **vad**?) **Soltimmar Åland 2020**

4. **VAR?** (På hela Åland eller i t ex en kommun?) **Åland 2020**

5. **NÄR?** (Vilket år? 1800-tal? 2010? 2019?) **2020**

www.asub.ax

12-16. SÖK EFTER SIFFROR PÅ FEM OLIKA SÄTT:

Sök efter siffror på www.asub.ax

STARTSIDA

ASUB Ålands statistiska och utvärderingsenhet

Statistik Utvärderingar och forskning Temamiddagen Lärna uppgifter Om ÅSUB Kontakt

Databaser Vanliga frågor om Åland Hitta fakta A-O

30 344 Invånarantalet 31.12.2021

6,8 % Utvecklingsindex, juli 2022

4,1 % Relativt arbetslöshetsstäl, juli 2022

DET FINNS FLERA OLIKA SÄTT! ☺

1) Gå in på startsidan

Sök upp knappen **VANLIGA FRÅGOR OM ÅLAND**

(Exempel: Hur många bor det på Åland? Hur många bilar finns det på Åland?)

Sök efter siffror på www.asub.ax/sv/statistik

2) På startsidan kan du också klicka på **Statistik**

Då kommer du till en sida med **symboler**.

Varje symbol är ett ämne som du kan klicka på.

LÖN PER MÅNAD är en del av ämnet **Löner**

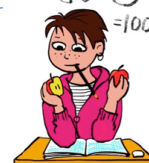
GRUNDSKOLA är en del av ämnet **Utbildning**

BARN är en del av ämnet **Befolkning**

$$\frac{1}{2} = 0,5 = 50\%$$

$$(1-1) = 0$$

$$= 100\%$$

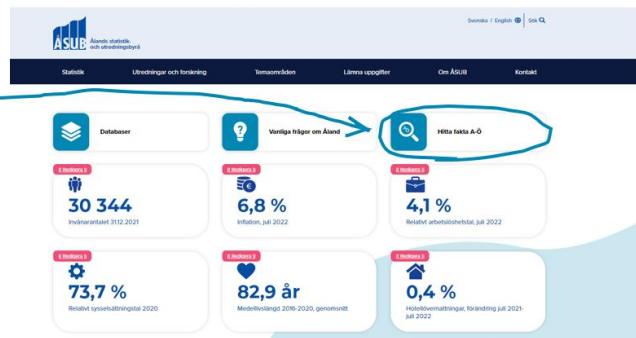
Sök efter siffror på www.asub.ax

3) På startsidan finns rutan

HITTA FAKTA A-Ö

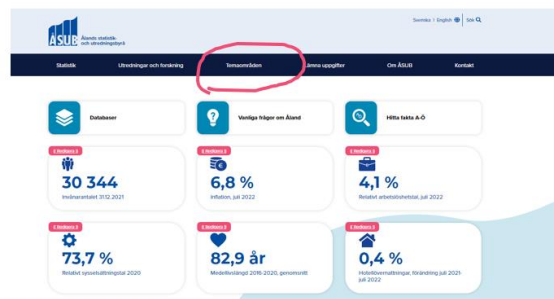

Exempel:
B -> Brott
G -> Grundskola

PSST! KANSKE LÄTTASTE
SÄTTET ATT SÖKA PÅ
WEBBPLATSEN 😊

Sök efter siffror på www.asub.ax

4) I menyn på startsidan hittar du

Temaområden – information från olika ämnesområden

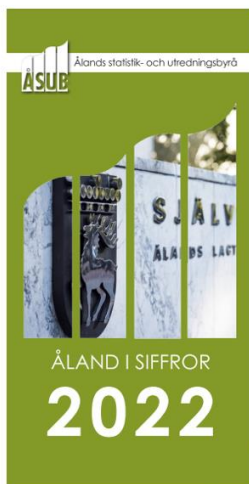
Exempel:
Hållbar utveckling
Åland i världen

Framtidsscenarier, prognoser och utbildningsbehov	▼
Inkomstfördelning och välfärd	
Hållbar utveckling	▼
Jämställdhet	▼
Demokrati och delaktighet	
Åland i världen	

Sök efter siffror... i lilla boken *Åland i siffror*

5) Du kan också söka efter siffror i den här lilla "boken" om Åland.

Den ges ut varje år.

Här hittar du till exempel:

- [Hur bor folk?](#)
- [Löner](#)
- [Jordbruk](#)
- [Turism](#)
- [Bilar och vägar](#)
- [Arbete och arbetslöshet](#)
- [Naturskyddsområden](#)
- [10 vanligaste efternamnen](#)

Fler böcker kan skrivas ut från ÅSUBS webbplats. Se under Statistik, Allmänna statistikpublikationer.

17. MER SÖKTIPS (den här sidan kan ligga uppe under arbetet om ni vill ge ledtrådar och hjälp)

Söktips!

Hitta fakta A-Ö

Vanliga frågor om Åland

Temaområden

Grundskola

- Sök via Statistik: **Ämnesområden:** Utbildning
- Sök via Hem: *Hitta fakta A-Ö: G som i Grundskola*

Människor födda i olika länder

- Sök via Statistik: **Ämnesområden:** Befolkning
- Sök via startsidan: *Vanliga frågor om Åland*

Månadslön

- Sök via Statistik: **Ämnesområden:** Löner
- Kolla Åland i siffror

Fordon

- Sök via startsidan: *Vanliga frågor om Åland*
- Sök via Statistik: **Ämnesområden:** Transport och kommunikationer

Barn

- Sök via Hem: *Hitta fakta A-Ö: B som i Barn*
- Sök via Statistik: **Ämnesområden:** Befolkning
- Kolla Åland i siffror.

Brott

- Sök via startsidan: *Hitta fakta A-Ö: B som i Brott.*
- Titta i Åland i siffror: Vad står det om rättsväsendet?

Hållbar utveckling

- Sök via startsidan: **Temaområden:** Hållbar utveckling
- Sök via Statistik: **Ämnesområden:** Miljö och energi

Böcker

- Sök via Statistik: **Ämnesområden:** Kultur
- Kolla Åland i siffror

Bostäder

- Sök via Statistik: **Ämnesområden:** Boende
- Sök via startsidan: *Vanliga frågor om Åland*

www.asub.ax

18. LYCKA TILL!

Materialet på ÅSUBs webbplats är tänkt för vuxna och det kan verka knepigt att "hitta in" i materialet. Men där finns massor av intressant kunskap som kan komma till nytta i andra skoluppgifter. Det viktiga är att utforska och pröva på. Använd gärna den lilla "boken" *Åland i siffror* som komplement till webbplatsen www.asub.ax

Alla sätt att söka som beskrivits ovan behöver inte användas, men visar att det finns olika sökvägar och att man kan tänka på olika sätt och ändå hitta fram.

Hoppas ni kommer tycka det är roligt att leta fram siffror om Åland, och att ni får bra diskussioner i klassen! Har ni frågor är ni välkomna att höra av er till ÅSUB.